

เรื่อง การป้องกันมอดเจาะทำลายไม้สัก

สรุปโดย นายวิบูลย์ เจริญชัย หัวหน้างาน (ระดับ 6) งานสวนป่าเด่นชัย องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตแพร่
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน

1. บริบทหรือความเป็นมา

สวนป่าเด่นชัยเป็นสวนป่าในสังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตแพร่ มีการดำเนินการทำไม้ออกจากสวนป่าตามแผนการทำไม้ ซึ่งในการทำไม้แต่ละขั้นตอนของสวนป่าก็จะมีอุปสรรคบ้างขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ ฤดูกาล เครื่องจักร แรงงาน รวมถึงขั้นตอนการตรวจสอบจากทางราชการ ทำให้เกิดความล่าช้าไม่สามารถนำไม้ออกจากป่าได้ตามเวลาที่กำหนด ซึ่งทำให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์ตามมาคือการเกิดความเสียหายต่อเนื้อไม้จากการเข้าทำลายของมอดเจาะไม้ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มีความชื้นสูง สวนป่ามักพบการแพร่ระบาดของมอดแมลงศัตรูทำลายไม้ที่สำคัญชนิดหนึ่งที่เจาะทำลายเนื้อไม้ ทำให้เนื้อไม้เป็นรูพรุนอยู่ภายใน รูทางออกของตัวแก่แมลงจำพวกนี้ที่พบบนผิวไม้ ทำให้ความสวยงามของผิวไม้ภายนอกและภายในเสียไป

ซึ่งมอดมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน และมีขนาดที่แตกต่างกัน บางชนิดทำลายไม้จนเหลือแต่ผงคล้ายแป้ง บางชนิดทำลายแต่กระพี้ไม้ บางชนิดทำลายก่อนนำไปใช้ประโยชน์ บางชนิดอาจทำลายหลังจากนำมาประกอบเป็นเครื่องใช้ไม้สอยแล้ว มอดที่พบและสร้างความเสียหายได้อย่างรุนแรงมีอยู่ 2 จำพวก คือ

1. **มอดขี้ขุย (Power-Post Beetle)** จะเข้าทำลายไม้ได้รุนแรงมากจนเนื้อไม้ภายในถูกทำลายเป็นผงคล้ายแป้งเป็นส่วนใหญ่ เหลือเฉพาะผิวไม้ด้านนอกเป็นผนังบางๆ มีรูทางออกกระจายทั่วไป ไม้ที่ถูกทำลายจะเป็นรูขนาด 1/32 ถึง 1/3 นิ้ว ภายในมีผงคล้ายแป้ง การทำลายเริ่มโดยตัวแก่จะวางไข่ตามรอยแตกของไม้เมื่อไข่ฟักออกมาเป็นตัวอ่อน หรือตัวหนอนก็จะเข้าไปกัดกินเนื้อไม้ภายในส่วนที่เป็นกระพี้เรื่อยไป และลอกคราบภายในหลายครั้งจนโตเต็มที่จึงเข้าสู่ตัวแก่ เมื่อตัวแก่ลอกคราบเป็นตัวแก่แล้วจะเจาะเนื้อไม้ออกมาภายนอก

2. **มอดรูเข็ม (Pin-hole Beetle)** เป็นมอดอีกชนิดหนึ่งที่ชอบระบาดในแถบที่มีฝนตกชุกและมีความชื้นสูง มักจะเข้าทำลายไม้ตอนที่ติดกับเปลือก และมักเข้าทำลายในระหว่างที่ไม้ยังสดและมีความชื้นสูงมาก ลักษณะการเข้าทำลายของแมลงจำพวกนี้คือ เจาะทำลายเนื้อไม้ภายใน รูที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็นรูเล็กๆ ภายในเนื้อไม้ขนาดประมาณ 1/100 ถึง 1/8 นิ้ว ภายในรูทางเดินหรือที่ปากทางออกเรียบเกลี้ยง ไม่มีขี้มอด และในขณะเดียวกันบริเวณรูทำลายจะพบเชื้อราสีน้ำตาลเข้มจนถึงสีดำตามทางเดิน ทำให้ปริมาณความเสียหายรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการทำลายของแมลงจำพวก Ambrosia Beetle ซึ่งมอดพวกนี้จะกินเชื้อราที่พบเป็นอาหาร

2. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ได้เรียนรู้

จากการสืบค้นข้อมูลจากสื่อออนไลน์พบว่าวิธีการกำจัดมอดหลายวิธีเช่นการนำไม้ไปแช่น้ำ การนำไม้ไปต้ม การใช้น้ำส้มควันไม้ฉีดพ่น การอบเนื้อไม้ด้วยน้ำยากันมอด การฉีดพ่นด้วยสารเคมีกำจัดมอด ปลวก เชื้อรา หรือใช้สารสกัดชีวภาพ แต่ที่เป็นที่นิยมคือการใช้สารเคมีกำจัดมอด ปลวก เชื้อราและแมลงอื่นฉีดพ่นเพื่อกำจัดและป้องกันไม่ให้มอดเข้าเจาะทำลายเนื้อไม้ ซึ่งในการป้องกันการเข้าเจาะทำลายเนื้อไม้นี้ ทางสวนป่าเด่นชัยเลือกวิธีการใช้สารเคมีในการกำจัดมอด เพราะเป็นวิธีการที่สะดวก รวดเร็วทันเวลาการระบาดและปฏิบัติงานมีความชำนาญในการใช้งาน โดยสวนป่าจะทำการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันมอดให้กับไม้ที่ล้มในพื้นที่ป่าและในหมอนไม้ที่ได้ทำการหมายวัดตัดทอนรวมกองไว้ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนจะทำกาฉีดพ่นอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้งเพื่อป้องกันมอดเข้าเจาะทำลายเนื้อไม้

3. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

1. สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อกำจัดและป้องกันแมลงจำพวกมอดที่จะเข้าเจาะทำลายเนื้อไม้สักที่ได้ทำการโค่นล้มไว้ในป่าหรือที่ได้นำมารวมหมอน หมายวัดตัดทอนในหมอนไม้ ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับเนื้อไม้เป็นอย่างมาก ทำให้คุณภาพไม้เสื่อมลงเป็นเหตุให้มูลค่าของไม้ลดลงตามไปด้วย
2. สามารถนำไปปรับใช้กับสวนป่าอื่นๆ ที่มีการระบาดของมอดเจาะไม้ได้

4. ประเด็นความรู้ที่สำคัญ

การป้องกันรักษาเนื้อไม้ โดยป้องกันการเข้าทำลายเนื้อไม้ของมอดเจาะไม้ในสวนป่า เป็นขั้นตอนที่มีความจำเป็น เพื่อให้ไม้ที่ทำออกจากสวนป่ามีคุณภาพดี มีราคาเหมาะสม อ.อ.ป.หรือผู้ประกอบการสามารถนำไม้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างมูลค่าเพิ่มได้

5. บทสรุป

การดำเนินงานด้านการทำไม้เป็นการสร้างรายได้ให้กับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หากไม้ที่ทำออกมามีคุณภาพไม่ดีที่เกิดจากการเข้าเจาะทำลายของมอดเจาะเนื้อไม้ เป็นเหตุให้มูลค่าของไม้ลดลง สร้างความเสียหายต่อผลการดำเนินธุรกิจของหน่วยงาน ของสวนป่าเด่นชัยจึงดำเนินการใช้สารเคมี เพื่อป้องกันการเข้าทำลายเนื้อไม้ของมอดเจาะไม้ เพื่อให้ไม้ที่ทำออกจากสวนป่ามีคุณภาพดี มีราคาเหมาะสม อ.อ.ป.หรือผู้ประกอบการสามารถนำไม้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างมูลค่าเพิ่มได้

ภาพประกอบที่ ๑ เลือกตัดกิ่งที่แตกแขนงออกมา และนำมาแต่ง

ภาพประกอบที่ ๒ นำมาแช่น้ำทิ้งไว้ ๑ คืน

ภาพประกอบที่ ๓ นำมาชำไว้ในถังและนำถุงพลาสติกคลุมให้มิดชิด ประมาณ ๑๐-๑๕ วัน เพื่อให้รากงอก

ภาพประกอบที่ ๔ นำมาชำในถุงเพาะชำที่เตรียมไว้ ใช้เวลาประมาณ ๒-๓ สัปดาห์จะเกิดตาใหม่ เลี้ยงไว้จนกล้าแข็งแรงสมบูรณ์ก่อนนำไปปลูก

๓. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

๑. สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อกำจัดและป้องกันแมลงจำพวกมอดที่จะเข้าเจาะทำลายเนื้อไม้สักที่ได้ทำการโค่นล้มไว้ในป่าหรือที่ได้นำมารวมหมอน หมายวัดตัดทอนในหมอนไม้ ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับเนื้อไม้เป็นอย่างมากทำให้คุณภาพไม้เสื่อมลงเป็นเหตุให้มูลค่าของไม้ลดลงตามไปด้วย

๒. สามารถนำไปปรับใช้กับสวนป่าอื่นๆ ที่มีการระบาดของมอดเจาะไม้ได้

๔. ประเด็นความรู้ที่สำคัญ

เพื่อป้องกันการเข้าทำลายเนื้อไม้ของมอดเจาะไม้ในสวนป่าเด่นชัย เพื่อให้ไม้ที่ทำออกจากสวนป่ามีคุณภาพดี มีราคาเหมาะสม อ.อ.ป.หรือผู้ประกอบการสามารถนำไม้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างมูลค่าเพิ่มได้

๕. บทสรุป

การดำเนินงานด้านการทำไม้ของสวนป่าเด่นชัยใช้สารเคมี เพื่อป้องกันการเข้าทำลายเนื้อไม้ของมอดเจาะไม้ในสวนป่าเด่นชัย เพื่อให้ไม้ที่ทำออกจากสวนป่ามีคุณภาพดี มีราคาเหมาะสม อ.อ.ป.หรือผู้ประกอบการสามารถนำไม้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างมูลค่าเพิ่มได้